

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационния труд на Невелина Миткова Попова
за получаване на научната и образователната степен „доктор“
по научната специалност “Кинознание, киноизкуство и телевизия” (05.08.03)
професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство
на тема „Драматургичното пространство на анимацията“
от доц. Правда Кирова

Дисертационният труд на Невелина Попова е цялостно и зряло изследване, което далеч надхвърля обичайните изисквания за избор и разработка на докторска теза. Задълбоченият анализ, интересните наблюдения и оригиналните обобщения в тази първа по рода си работа имат приносен характер за кинознанието.

Освен това дисертацията се отличава с изповедален тон, вълнуващ и завладяващ със своята интимност. Някои глави са написани с истинско литературно-художествено вдъхновение. Усещането за творческия и преподавателски път на авторката превръщат научно-приложния текст в увлекателно четиво, без това да влиза в противоречие с научността на анализите и обобщенията, което би предизвикало отзвук в широк читателски кръг, когато, надявам се, Нов български университет издаде работата в отделна книга.

Дисертационният труд се състои от 302 страници, включващи увод, три глави, заключение, библиография, филмография и приложения.

Научен ръководител на труда е проф. Анри Кулев.

Актуалност на проблема:

Избраният научен проблем е особено актуален. За първи път в България се изследва анимационната драматургия като специфична сфера на кинодраматургията. Това е първият цялостен научен труд, който детайлно, задълбочено и убедително аргументира тази теза, въпреки теоретичната „съпротива“ на теоретици с различно виждане. В чуждестранната литература засега съществуват само отделни статии и студии, а у нас почти няма публикации по темата. В този смисъл изследването на

Невелина Попова е приносно и много ценно.

Проблемът става особено актуален като се има пред вид мощното нахлуване на новите технологии и компютърно-генерираните образи, които, освен обогатяване на творческите авторски възможности, улесняват и занаятчийското производство на анимация. Може би затова в работата категорично е направен естетически избор: тезите са аргументирани и изведени въз основа на базисни естетико-теоретични трудове, а не на „рецептурни“, както авторката ги нарича, издания по сценаристика; анализите представят произведения, които принадлежат на авторската анимация, а не на масовата продукция. В същото време докторантката не се страхува да анализира с респект както творби на майсторите, признати за шедьоври, така и най-новите студентски търсения.

Приложната стойност на дисертацията за студентите по анимация е главно в това задълбочено, добре систематизирано познание за естетическата теория, която лежи в основата на така примамливо лесните на пръв поглед нови технологични анимационни възможности.

Цели на изследването:

Задачите, които Невелина Попова си поставя са добре формулирани и свързаната с тях проблематика е разгледана в различните контексти на отделните глави.

Докторантката определя предмета на своя труд като научно-приложно изследване на различните драматургични модели в анимацията и подходите за тяхното изграждане.

Целта на работата ѝ е научно-приложна - да систематизира в един липсващ досега текст драматургичните аспекти на анимацията и основните модели на анимационния сценарий.

Ясно е дефинирана гледната ѝ точка на преподавател, което ѝ дава възможност да осмисли дългогодишния си педагогически опит и фокусира интереса ѝ предимно към изследване на анимационната миниатюра от една до десетина минути – основен формат и при студентските, и при фестивалните филми.

Обхват на работата:

В увода авторката изяснява работния термин „драматургично пространство“, изнесен в заглавието и анализирайки съществуващата литература, чуждестранна и българска, посветена на драматургията, задава мярата на своето собствено изследване в методологическо отношение.

В първата глава, изследвайки естетическата онтология на художественото време-пространство и спецификата на условността в изкуството, докторантката обосновава тезата си, че анимационната драматургия е част от кинодраматургията, но белязана от специфичната водеща роля на изобразителните кодове.

Аргументирайки се с базисни естетически постановки на всепризнати авторитети като Аристотел, Лесинг, Бахтин, Айзенщайн и много съвременни утвърдени теоретици, Невелина Попова прави ценен приносен анализ на спецификата на условността в анимацията като драматургичен проблем. Степента на условност определя ключа към структурата, задава своите специфични изисквания към хронотопа, към избора на персонажа-типаж, предопределя сюжета, влияе на типа идентификация.

Докторантката подчертава и влиянието върху драматургията, което оказва съвременното размиване на границите между „симулирана“ и „фиксирана“ реалност, в резултат на технологичния „бум“, налагайки чрез хибридизацията на екранния образ анимацията навсякъде и обезсмисляйки класическите дефиниции за границите между видовете кино.

Искам специално да отбележа приносното значение на последната част на първа глава, в която докторантката изследва близостта между митологичното и анимационното мислене и влиянието ѝ върху анимационната драматургия.

Във втората глава Невелина Попова разглежда различните класификации на драматургични модели в киното и анимацията и систематизира драматургичните стратегии за изграждане на анимационния сценарий в зависимост от множество кодове: изобразителни, литературни, музикални, хореографски и др.

Изследвайки литературните кодове – повествователни и поетични, докторантката доказва равнопоставената, а често и водеща роля на поетично-философските структури в анимационната драматургия.

В третата глава докторантката разгръща богата палитра от течения, жанрове и автори в българската анимация - от първомайсторите ѝ до най-новите експерименти

на младите. Проникновеният анализ на творбите разкрива нови, неочаквани смисли в индивидуалните творчески постижения и отваря неизследвани нива на връзките между търсенията на различните поколения.

Методология:

Сложният предмет на работата е предопределил интердисциплинарността, съчетаваща сравнителен анализ с херменевтичен и структуралистичен подход. Поради преподавателската ангажираност на авторката, дидактичният подход, който на места особено силно се усеща, е важен, нужен и ползотворен.

В дисертацията личи сериозната ерудиция на докторантката в областта на културата, изкуството, философията. Свободните паралели, направени между киното, литературата, изобразителното изкуство, музиката, разкриват автор, който в подробности познава както историята, така и съвременното състояние на културния процес.

Приноси на дисертационния труд:

Безспорни са научните приноси, които дава на българската кинообщност този задълбочен дисертационен труд. Това е на първо място високо ерудираното теоретично осмисляне на избраната проблематика, направено чрез анализ на важни, значими естетико-теоретични произведения и смело предлагащо собствени тълкувания. Тези тълкувания са приносни не само за нашата кинотеория, но биха представлявали интерес и в чужбина.

Проучена и систематизирана е цялата съществуваща литература, наша и чужда, свързана с кинодраматургията и анимацията. Обстойно, обективно и критично е анализирана от гледна точка на тезите на докторантката.

Дисертацията е забележителен труд и с многото фини, вълнуващи, проникновени прочити, осъществени с чувствителност и ерудиция, на важни анимационни творби от различни автори и поколения. Тези анализи наистина откриват нов поглед към съответните филми, нови смислови хоризонти.

В дисертационния труд са направени много интересни наблюдения за връзките между митологичното и анимационното мислене. Тези наблюдения значително разширяват обхвата на първоначалната теза и имат приносно значение.

Изложението е логично структурирано.

Тезите са ясни и точно формулирани и представляват нова дума в изследването на анимацията.

Езикът е богат и точен.

Използваните специализирани понятия са грижливо обяснени. Работата с литературните и филмовите източници е коректна. Илюстрациите са използвани уместно.

Препратките на докторантката в различни области от човешката култура са експертни, всяка от тях е плод на задълбочено научно проучване и разкриват авторката като прецизен и задълбочен изследовател. Аргументите ѝ са подкрепени с 201 цитата от авторитетни текстове на кирилица и латиница.

Авторефератът :

Авторефератът е изготвен е според изискванията и отразява точно съдържанието на труда. Приносите са действителни и са формулирани точно.

Публикации:

Докторантката отдавна се занимава с избраната проблематика, активно участва с доклади на научни конференции , има множество публикации, 16 от които в престижни издания и научни сборници. Дисертацията ѝ е с приносна научна и образователна стойност и се надявам Нов български университет да я издаде в отделна книга.

Докторантката е дългогодишен преподавател в университета, любим педагог на студентите.

Невелина Попова е известен сценарист в игралното кино, чиито филми са спечелили многобройни български и международни награди.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд на Невелина Попова „Драматургичното пространство на анимацията“ отговаря на всички изисквания за придобиването на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност “кинознание, киноизкуство и телевизия” (05.08.03) . Обемът и актуалността на изследвания материал,

аналитичността при неговата систематизация, приносите на дисертационния труд и сериозните научни публикации ми позволяват убедено да гласувам за присъждането на научната и образователна степен „доктор“ на доц. Невелина Попова.

Доц. Правда Кирова

30.01.2016